

Zadání:

Občanské a pracovní právo. (A7B16EPD)

OBČANSKÉ PRÁVO

- jedno z odvětví českého soukromého (zajišťující individuální zájmy) práva
- nejstarší a nejvýznamnější odvětví soukromého práva
- souhrn právních norem, které upravují společenské (→ občansko-právní) vztahy soukromé sféry
- převažují zde normy dispozitivní (= dávají možnost účastníkům právních vztahů, aby si sami určili rozsah vzájemných práv a povinností)

V občansko-právních vztazích je dovoleno vše, co není výslovně zákonem zakázáno a je státním orgánům zakázáno všechno, co není výslovně zákonem dovoleno.

Úkoly občanského práva

- Občanské právo řeší:
- a) majetkové vztahy FO a PO
 - b) majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem
 - c) vztahy vyplývající z práva na ochranu osobnosti

Předmět občanského práva

- Předmětem občansko-právních vztahů jsou:
- a) věci
 - b) práva nebo jiné majetkové hodnoty

Zásada občanského práva

Každý občan je povinen při výkonu svých majetkových práv a povinností dbát, aby nezasahoval do práv a oprávněných zájmů jiných osob.

Při porušení práva poskytuje ochranu soud, ale předběžně také zakročuje orgán státní správy. Komu bezprostředně hrozí neoprávněný zásah do jeho práva, může své právo ochránit přiměřenou svépomocí.

Členění občanského práva

1) právo hmotné

- pramenem práva je Občanský zákoník (č. 40/1964 Sb.) v platném znění
- předmětem jsou majetkové vztahy mezi subjekty a osobní práva

a) *věcné*

- zajišťuje moc osoby nad věcí, předmětem jsou věci práva nebo jiné majetkové hodnoty

b) *závazkové*

- zajišťuje vztahy, kde určitá osoba je oprávněna žádat splnění povinnosti od jiné osoby

c) *dědické*

- zajišťuje přechod majetku zemřelé osoby na její právní nástupce (dědice)

d) *osobnostní*

- zajišťuje ochranu osobnosti fyzickým osobám

e) *osobně majetkové*

- zajišťuje ochranu majetku, ta má osoba ve vlastnictví (autorské, vynálezecké právo aj.)

2) právo procesní

- pramenem práva je Občanský soudní řád (č. 99/1963 Sb.) v platném znění
- upravuje procesní postup ke sjednání jistoty, zabezpečení a vynucení všech majetkových i nemajetkových práv zakotvených v soukromém právu

PRAMENY OBČANSKÉHO PRÁVA

- všeobecné prameny práva - **Ústava a Listina základních práv a svobod**
- hlavní pramen práva - **Občanský zákoník (č. 40/1964 Sb.)**
Zákoník řeší celou oblast daného práva (zákon jen určitou část). Zahrnuje přehledně a systematicky uspořádané právní normy celého právního odvětví nebo jeho podstatné části.
- ostatní prameny práva - **zákony** (autorský, o vynálezech, o vlastnictví bytu, nájmu apod.), **obchodní zákoník, občanský soudní řád, přepravní řády aj.**

SUBJEKTY OBČANSKO-PRÁVNÍCH VZTAHŮ

1) Fyzická osoba (FO)

Musí mít:

- a) právní subjektivitu → způsobilost k právům a povinnostem (normou stanovená možnost být subjektem práva, tj. být nositelem práv a povinností – vzniká narozením, končí smrtí)
- b) způsobilost k právním úkonům → je schopna a oprávněna vlastním jednáním zakládat, měnit či rušit právní vztahy (od 18 let) a je schopna ovládat své chování a posoudit jeho následky.

Pokud osoba nespĺňuje podmínky ke způsobilosti či má duševní poruchu, musí být v jednání zastoupena.

Osobě, které je způsobilost omezena nebo soudem zbavena je ustanoven tzv. poručník = zástupce pověřený soudem.

Zastoupení – fyzická osoba může jednat za sebe, ale může se nechat zastoupit zástupcem (= ten, kdo je oprávněn jednat za jiného jeho jménem).

- Vznik:
- a) na základě zákona (zákonné zastoupení) - zákonný zástupce
 - b) rozhodnutím státního orgánu (zákonné zastoupení) - poručník či opatrovník, kterého přidělí soud.
 - c) na základě dohody o plné moci – musí mít 3 podpisy (dvě strany a souhlas notáře), týká se i PO.

- Plná moc
- zmocnitel uděluje plnou moc zmocněnci
 - přesné uvedení zmocněncova oprávnění
 - uděluje se písemně, je přesně určena
 - forma: dohoda nebo smlouva (souhlasný projev vůle všech stran)
 - zánik: provedením úkonu, odvoláním zmocnitelem, vypovězením zmocněncem, smrtí zmocněnce

Ochrana osobnosti

- FO má právo na ochranu své osobnosti (život, zdraví, občanská čest, lidská důstojnost, soukromí, jméno, osobní projev).
- bez souhlasu nesmí být použity a zveřejněny dokumenty osobní povahy (písemnosti, podobizny, obrazové a zvukové záznamy).
- jsou-li dokumenty použity přiměřeným způsobem pro vědecké a umělecké účely nebo pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství, souhlas není nutný.
- právo na domáhání se práva přiměřeného zadostiučinění nebo peněžité náhrady.

2) Právní osoba

- organizace (systém prvků) za účelem dosažení určitého cíle
- má právní statut dle zákona, organizace jednají svých jménem a na svou majetkovou odpovědnost.
- jsou to:
 - a) sdružení FO nebo PO
 - b) účelová sdružení majetku (fondy, nadace)
 - c) jednotky územní samosprávy
 - d) jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon

3) Stát - další účastník občansko-právních vztahů, v těchto vztazích vystupuje jako PO

PRÁVNÍ ÚKONY

- projev vůle směřující ke vzniku, změně či zániku práv a povinností
- subjektivní právní skutečnost na vůli závislá
- musí být učiněn svobodně, vážně, určitě, srozumitelně, dovoleně a v předepsané formě (jinak je neplatný)

Provedení právního úkonu

- a) jednáním
- b) opomenutím = protiprávní jednání, projev vůle, který je v rozporu s právním řádem
- c) výslovně = ústně nebo písemně
- d) konkludentně = aktivní jednání, zřejmý úmysl jednajícího

Druhy právních úkonů

1) jednostranné (= unilaterální) - např. závěť, odstoupení od smlouvy

2) dvoustranné (= bilaterální) - např. smlouvy

- smlouva je dohoda smluvních stran, písemně uzavřená smlouva může být měněna či rušena písemně
- návrhem je projev vůle směřující k uzavření smlouvy, musí být určitý
- v občanském právu se vyskytují pojmenované (typické) smlouvy

3) vícestranné (= multilaterální) - např. veřejná soutěž

Neplatnost právního úkonu

- a) je-li nemožné jeho plnění
- b) je-li učiněn osobou, která nemá způsobilost k právním úkonům
- c) je-li učiněn osobou, která jedná v duševní poruše
- d) pokud odporuje zákonu, obchází jej nebo se přičí dobrým mravům
- e) pokud není učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků

Pro chyby v psaní nebo počtech (význam musí být nepochybný) **NENÍ** neplatný.

ZÁKLADNÍ POJMY

Domácnost	FO, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby
Osoby blízké	příbuzný v řadě přímé, sourozenec, manžel a jiné osoby, jestliže by újmu, kterou by utrpěla jedna z nich druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní
Počítání času	lhůta se počítá následujícího dne po události, polovinou měsíce je 15 dní, je-li posledním dnem lhůty nepracovní den (sobota, neděle, svátek) je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den
Majetek osoby	= hmotné věci jež má osoba ve vlastnictví, patří sem i tzv. majetková práva k nehmotným věcem (práva duševního vlastnictví – např. vynálezci, zpěváci) a pohledávky (celková hodnota majetku se snižuje o dluhy) Státnice 2009/2010 Právní aspekty podnikání Občanské právo

ZÁKLADNÍ TYPY SMLUV

1. kupní
2. darovací
3. o dílo
4. nájemní
5. o přepravě
6. mandátní

KUPNÍ SMLOUVA

- prodávající se zavazuje dodat kupujícímu určitou věc a převést na něj vlastnická práva a kupující se zavazuje uhradit kupní cenu
- *občanský zákoník*: prodávajícímu vzniká povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu vzniká povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu dohodnutou cenu
- předmětem koupě je jakýkoliv předmět v právním smyslu (věc movitá i nemovitá, spoluvlastnické podíly, opakující se dávky – teplo, plyn)
- přechod vlastnických práv – movitá věc (převzetí), nemovitá věc (zápisem do katastru nemovitostí)

- Struktura**
- a) označení subjektů
 - b) předmět plnění
 - c) kupní cena (uvedena s DPH) v penězích, jinak se jedná o směnnou smlouvu
 - d) způsob zaplacení (hotově, bezhotovostním způsobem, splátkami)
 - e) způsob dodání zboží
 - f) termíny dodání
 - g) ostatní ujednání
 - h) datum
 - i) podpisy stran

Doplňky smlouvy

- **předkupní právo** – kdo prodá věc s výhradou, že mu ji kupující nabídne ke koupi, kdyby ji chtěl prodat, má předkupní právo
- **právo zpětné koupě** – prodávající má právo požadovat od kupujícího věc, pokud mu vrátí peníze (platí jen 1 rok), smlouva o tomto doplňku musí být uzavřena písemně
- **koupě na zkoušku** – podmínka vrátit věc neporušenou do dohodnuté doby (kupující do určité doby předmět koupě schválí)

Informace ke smlouvě

- prodávající odpovídá za to, že je věc bez závad
- prodávaná věc musí odpovídat účelu, který prodávající ve smlouvě uvádí
- u potravin se uvádí datum minimální trvanlivosti, u potravin podléhajících rychlé zkáze pak datum použitelnosti
- pokud věc není ve shodě se smlouvou, má kupující právo aby prodávající bezplatně uvedl věc do shody se smlouvou (rozpor kupní smlouvy)
- záruční doby:
 - a) 24 měsíců
 - b) 8 dní - potravinářské zboží
 - c) 3 týdny - krmiva
 - d) 6 týdnů - zvířata

DAROVACÍ SMLOUVA

- Darovací smlouvou dárce bezúplatně přenechává věc obdarovanému, který s tím projevuje souhlas, věc přijímá.
- Dárce nedostává žádnou protihodnotu, jde o dobrovolné plnění. K přechodu vlastnického práva dochází převzetím:
 - u movité věci vkladem do katastru nemovitostí;
 - u nemovitých věcí smlouva se uzavírá písemně (vždy u nemovitostí) i ústně.

Darovací smlouva, podle níž má být plněno až po dárcově smrti, je neplatná, protože obchází zákonná ustanovení o dědění.

Práva a povinnosti subjektů smlouvy

- **Dárce** se může domáhat vrácení daru, když se **obdarovaný** chová k dárci nebo členům jeho rodiny způsobem, který hrubě porušuje dobré mravy.

- Dárce je povinen obdarovaného upozornit na vady věci, o kterých ví. Jinak se vychází z toho, že obdarovanému se dostává bezplatného majetkového prospěchu, a proto mu nevznikají žádné nároky z vad darované věci.

SMLOUVA O DÍLO

Občanský zákoník upravuje smlouvu o dílo obecně a také 2 smluvní (sub)typy:

- smlouvu o zhotovení věci na zakázku
- smlouvu o opravě a úpravě věci

Smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje objednateli, že dílo provede na vlastní nebezpečí (tj. že splní svoji povinnost až dokončením a odevzdáním díla a jen tehdy mu vzniká nárok na zaplacení odměny za dohodnutou cenu.

Objednatel se zavazuje, že dílo převezme a zaplatí dohodnutou cenu.

Předmět smlouvy - zhotovení věci

- oprava, úprava, údržba, montáž věci
- vypracování posudku, projektu atd.

Cena za zhotovení díla se stanoví:

- dohodou
- podle rozpočtu, v němž jsou stanoveny ceny jednotlivých částí díla (většinou stavební práce). Pokud dojde ke zvýšení nákladů, které nebyly do rozpočtu zahrnuty, může zhotovitel požadovat jejich zaplacení jen v případě, že je objednatel písemně schválil nebo dodatečně písemně objednal.
- odhadem, pokud náklady nelze předem spolehlivě určit. Má-li být cena díla zvýšena, oznámí to zhotovitel objednateli.
Má pak nárok na zaplacení zvýšené ceny, jde-li o prokazatelné důvody zvýšení a toto je nepodstatné (tj. 10-20 % původní ceny). Je-li překročení ceny podstatné, je zhotovitel povinen na to objednatele neprodleně písemně upozornit.
- objednatel má právo od smlouvy odstoupit, ale musí zaplatit částku za již provedené práce.
- cena se platí po dokončení díla, zhotovitel má však právo na přiměřené zálohy, provádí-li se dílo po částech nebo je-li nákladné.

Smlouva o dílo **může být uzavřena ústně**, ale nezhotovuje-li se dílo na počkání, je zhotovitel povinen vydat objednateli potvrzení o uzavření smlouvy (zpravidla kopii objednávky), v němž uvede předmět, rozsah, jakost, cenu a dobu zhotovení díla.

Dílo musí být provedeno:

- řádně = musí mít vlastnosti určené ve smlouvě, odpovídat dohodnutým podmínkám, technickým či jiným normám apod.
- včas – lhůta není zákonem stanovena, řídí se smlouvou. Pokud není sjednána, pak bez zbytečného odkladu ve lhůtě přiměřené povaze a charakteru díla.

Objednatel má právo odstoupit od smlouvy:

- jestliže dílo nebylo zhotoveno řádně nebo včas a zhotovitel neučinil nápravu v poskytnuté přiměřené lhůtě
- kdykoliv během provádění díla, z jakéhokoliv důvodu nebo i bez důvodu. V tom případě musí zhotoviteli zaplatit za již vykonanou práci, pokud zhotovitel nemůže výsledek práce použít jinak. Dále musí zaplatit dosud vynaložené účelné náklady.

Povinností objednatele je:

- poskytnout zhotoviteli součinnost, která je nutná k provedení díla
- po dokončení díla ho převzít a zaplatit cenu díla

Věc zhotovenou na zakázku má objednatel převzít do jednoho měsíce. Později je povinen platit poplatek za její uskladnění. Po uplynutí 6 měsíců od zhotovení věci může s ní zhotovitel volně nakládat.

Vyazuje-li dílo vady, odpovídá za ně **zhotovitel**, a to za vady, které má věc v době předání i za vady, které se vyskytnou v záruční době. Je odpovědný i za to, že věc má vlastnosti objednatelům ve smlouvě vymíněné.

Záruční doba:

- a) u zhotovení věci na zakázku
 - 6 měsíců zákonná
 - 3 roky u zhotovení stavby
- b) při opravě či úpravě
 - 3 měsíce zákonná
 - 18 měsíců u staveb

Po dohodě účastníků smlouvy může být i delší než zákonem stanovená, ale ne kratší.

NÁJEMNÍ SMLOUVA

Občanský zákoník upravuje obecně nájemní smlouvu a v jejím rámci speciální případy:

- nájem bytu
- podnájem bytu
- nájem obytných místností určených k trvalému bydlení
- podnikatelský nájem movitých věcí

Podstatou nájemní smlouvy je závazek pronajímatele přenechat nájemci za úplaty (nájemné) věc k dočasnému užívání.

Znaky nájemní smlouvy:

- přenechání práva věc užívat = nájemní smlouva umožňuje nájemci věc užívat nebo z ní brát užítky (výpěstky na poli)
- individuálně určená věc (movitá i nemovitá)
- dočasnost = smlouva může být uzavřena na dobu určitou, není vyloučena doba neurčitá
- úplatnost = za věc přenechanou do užívání se platí nájemné

Nájem vzniká uzavřením nájemní smlouvy. Pro některé smlouvy vyžaduje zákon písemnou formu, např. u nájmu bytů či nebytových prostor. Ve smlouvě musí být uveden: - předmět nájmu, - výše nájmu, - doba nájmu a případně další náležitosti, např. účel nájmu.

Pronajímatel je povinen

- odevzdat nájemci předmět nájmu
- udržovat jej ve stavu způsobilém ke smluvenému nebo obvyklému užívání.

K zajištění nájemného má pronajímatel nemovitosti ze zákona zástavní právo k movitým věcem, které jsou na pronajaté nemovitosti a patří nájemci.

Nájemce je

- oprávněn užívat najatou věc dohodnutým způsobem
- povinen platit řádně nájemné.

Pokud se účastníci smlouvy nedohodli jinak, přenechat najatou věc do podnájmu.

Nájem končí:

- uplynutím doby na jakou byl sjednán
- dohodou
- výpovědí - výpovědní lhůta u zemědělských nebo lesních pozemků 1 rok k 1. říjnu, u jiných nemovitostí 3 měsíce, u movitých věcí 1 měsíc
- zaniknutím (zničením) věci
- odstoupením od smlouvy – např.
 - *pronajímatel* může odstoupit, porušuje-li nájemce hrubě své povinnosti, užívá věc takovým způsobem, že pronajímateli vzniká škoda
 - *nájemce* může odstoupit, jestliže mu pronajatá věc byla předána ve stavu nezpůsobilém k užívání nebo se stala nezpůsobilou později bez zavinění nájemci

Při skončení nájmu je nájemce povinen vrátit věc ve stavu, v jakém ji převzal, s přihlédnutím k obvyklému opotřebení. Jestliže nájemce zavinil poškození nebo nadměrné opotřebení věci, může se pronajímatel domáhat náhrady škody do 6 měsíců do vrácení věci, jinak jeho právo zaniká.

SMLOUVY O PŘEPRAVĚ

Smlouvou o přepravě osob

se dopravce zavazuje přemístit cestujícího s jeho zavazadly na určené místo řádně a včas s tím, že má právo na zaplacení jízdného.

Smluvními stranami jsou dopravce a cestující. Smlouva nemusí být písemná.

Při pravidelné přepravě vzniká tím, že si cestující zakoupí jízdenku.

Doprovce je povinen cestujícího přepravit do místa určení řádně a včas včetně jeho zavazadel. Musí také pečovat o bezpečnost a pohodlí cestujících.

Nemůže-li se **cestující** prokázat při kontrole platnou jízdenkou, je povinen zaplatit cenu jízdného s přírážkou (pokutu).

Smlouvou o přepravě nákladu

se dopravce zavazuje přepravit movitou věc (zásilku) z místa odeslání do místa určení a odesílatel se zavazuje zaplatit za to odměnu. Zásilka se na místě určení předává příjemci.

Smlouva nemusí mít písemnou formu, ale zákon ukládá odesílateli povinnost písemně potvrdit na požádání dopravce objednávku přepravy a dopravce je povinen písemně potvrdit převzetí zásilky od odesílatele.

Doprovce odpovídá za škodu na přepravované zásilce vzniklou v době od jejího převzetí k přepravě do vydání příjemci. Při uplatnění této odpovědnosti není nutné dokázat dopravci zavinění. Práva povinnosti z přepravních smluv podrobně upravují prováděcí předpisy, tzv. přepravní řády.

MANDÁTNÍ SMLOUVA

- pověřená osoba (mandatář) se zavazuje pro mandanta za úplatu jménem mandanta a na jeho účet nějakou obchodní záležitost.
- mandátní smlouvu lze uzavřít pouze mezi podnikateli, jestliže při vzniku závazkového vztahu je zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týká jejich podnikatelské činnosti.
- mandátní smlouva nezahrnuje v sobě výsledek činnosti. Závazek ze smlouvy je tedy splněn i pokud mandatář vyvíjel činnost k dosažení výsledku, a výsledek se přesto nedostavil.

Forma smlouvy

V zákoně není vyžadována pro smlouvu nějaká zvláštní forma. Smlouva tedy může být uzavřena ústně, písemně či konkludentním způsobem. Pouze pokud předmět smlouvy spočívá v právních úkonech, pro něž je předepsána písemná forma, je nutné uzavřít smlouvu písemně.

Předmět smlouvy

- předmět mandátní smlouvy je zařízení určité obchodní záležitosti. To může spočívat i v právních úkonech nebo v jiné činnosti.
- obchodní záležitostí se rozumí záležitost, která souvisí s podnikatelskou činností mandanta.
- u mandátní smlouvy musí vždy mandatář musí jednat jménem mandanta a nepřipadá tak v úvahu nepřímé zastoupení.

Úplata

- mandátní smlouva je vždy úplatná.
- mandant je povinen zaplatit i náklady, které mandatář musí vynaložit při plnění svého smluvního závazku, pokud ve smlouvě není stanoveno, že tyto náklady jsou zahrnuté již v úplatě.

Povinnosti mandatáře

- mandatář musí jednat vždy s vynaložením odborné péče.
- pokud tak stanoví smlouva, musí mandatář zařídit záležitost pouze osobně.

- mandatář musí respektovat pokyny mandanta, od pokynů se může mandatář odchýlit pouze pokud je to nezbytné, je to v zájmu mandanta a nemohl včas obdržet jeho souhlas.

Zánik smlouvy

- mandant může smlouvu kdykoli vypovědět.
- výpověď nabývá účinnosti dnem oznámení mandatáři.
- ve smlouvě lze domluvit pozdější účinnost výpovědi.
- při předčasně a řádně ukončení smlouvy má mandatář nárok na úhradu vynaložených nákladů a na přiměřenou část úplaty.

PRACOVNÍ PRÁVO

- soubor právních norem, upravující společenské vztahy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.
- je jedním z odvětví systému práva.
- společným znakem pracovních vztahů je závislá práce a odměňování za tuto práci.

Subjekty pracovněprávních vztahů

Zaměstnanec

- Způsobilost fyzické osoby jako zaměstnance mít v pracovněprávních vztazích práva a povinnosti, jakož i způsobilost vlastními právními úkony nabývat těchto práv a brát na sebe tyto povinnosti vzniká dnem, kdy fyzická osoba dosáhne 15 let věku.
- Zaměstnavatel nesmí sjednat jako den nástupu do práce den, který by předcházel dni, kdy tato fyzická osoba ukončí povinnou školní docházku.

Zaměstnavatel

- Zaměstnavatelem se rozumí právnická nebo fyzická osoba, která zaměstnává fyzickou osobu v pracovněprávním vztahu.
- Zaměstnavatel vystupuje v pracovněprávních vztazích svým jménem a má odpovědnost vyplývající z těchto vztahů.

Základní zásady pracovněprávních vztahů

- Pracovněprávní vztahy mohou vzniknout jen se souhlasem fyzické osoby a zaměstnavatele
- Zaměstnavatel nesmí přenášet riziko z výkonu závislé práce na zaměstnance, musí zajistit rovné zacházení se zaměstnanci a dodržovat zákaz jakékoli diskriminace zaměstnanců, jakož i fyzických osob ucházejících se o zaměstnání
- Zaměstnavatel musí dodržovat zásadu poskytování stejné mzdy nebo platu a jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, popřípadě odměny za stejnou práci a za práci stejné hodnoty
- Zaměstnavatel musí poskytovat zaměstnanci informace v pracovněprávních vztazích a zajišťovat projednání s ním, musí seznamovat zaměstnance s kolektivní smlouvou a vnitřními předpisy, nesmí zaměstnanci za porušení povinností vyplývajících mu z pracovněprávního vztahu ukládat peněžní postihy ani je od něho požadovat.
- Zaměstnavatel nesmí požadovat ani sjednat zajištění závazku v pracovněprávním vztahu, s výjimkou konkurenční doložky a srážek z příjmu z pracovněprávního vztahu, může dočasně přidělit zaměstnance k výkonu práce k jiné právnické nebo fyzické osobě jen podle zákona.
- Zaměstnanec v pracovním poměru má právo na přidělování práce v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby, s výjimkou kratší pracovní doby nebo konta pracovní doby, jakož i na rozvržení pracovní doby před zahájením práce.
- Zaměstnanec v dalším pracovním poměru nebo na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr u téhož zaměstnavatele nemůže vykonávat práce, které jsou stejně druhově vymezeny.
- Zaměstnavatelé jsou povinni pečovat o vytváření a rozvíjení pracovněprávních vztahů v souladu se zákonem, s ostatními právními předpisy a s dobrými mravy.

Pracovní smlouva

- druh práce, který má zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonávat
- místo výkonu práce, ve kterých má být práce vykonávána
- den nástupu do práce

- není-li v pracovní smlouvě sjednáno pravidelné pracoviště pro účely cestovních náhrad, je pravidelným pracovištěm místo výkonu práce sjednané v pracovní smlouvě
- jestliže je místo výkonu práce sjednáno šířeji než jedna obec, považuje se za pravidelné pracoviště obec, ve které nejčastěji začínají pracovní cesty zaměstnance.

Pozn: Z pracovního zákoníka existují stovky nařízení ohledně povinností zaměstnavatele. U státnic údajně stačí uvádět pár příkladů - viz. Povinnosti zaměstnavatele.

Povinnosti zaměstnavatele

- zaměstnavatel nesmí přenášet riziko z výkonu závislé práce na zaměstnance,
- musí zajistit rovné zacházení se zaměstnanci a dodržovat zákaz jakékoli diskriminace zaměstnanců, jakož i fyzických osob ucházejících se o zaměstnání,
- musí poskytovat zaměstnanci informace v pracovněprávních vztazích a zajišťovat projednání s ním,
- musí seznamovat zaměstnance s kolektivní smlouvou a vnitřními předpisy,
- nesmí zaměstnanci za porušení povinností vyplývajících mu z pracovněprávního vztahu ukládat peněžní postihy ani je od něho požadovat; to se nevztahuje na škodu, za kterou zaměstnanec odpovídá,
- nesmí požadovat ani sjednat zajištění závazku v pracovněprávním vztahu, s výjimkou konkurenční doložky a srážek z příjmu z pracovněprávního vztahu,
- nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti,
- informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena; kategorizaci prací upravuje zvláštní právní předpis³²),
- zajistit, aby práce v případech stanovených zvláštním právním předpisem vykonávali pouze zaměstnanci, kteří mají platný zdravotní průkaz, kteří se podrobili zvláštnímu očkování nebo mají doklad o odolnosti vůči nákaze,
- sdělit zaměstnancům, které zařízení závodní preventivní
- péče jim poskytuje závodní preventivní péči
- a jakým druhům očkování a jakým preventivním prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům podrobit se těmto očkováním, prohlídkám a vyšetřením v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví,

Práva a povinnosti zaměstnance

- zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením;
- zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob
- zaměstnanec má právo a povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí
- každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci
- povinnosti zaměstnance
 - pracovat svědomitě a řádně podle svých sil, znalostí a schopností
 - plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy
 - dodržovat zásady spolupráce s ostatními zaměstnanci
 - plně využívat pracovní doby a pracovní prostředky, plnit kvalitně a včas pracovní úkoly
 - dodržovat právní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané
 - řádně hospodařit se svěřeným majetkem, střežit a ochraňovat jej
- **zaměstnanec orgánů státní a jiné správy** je dále povinen jednat a rozhodovat nestranně, zachovávat mlčenlivost, nepřijímat dary a zdržet se jednání, jež by mohlo vést ke střetu
- **vedoucí zaměstnanec** je dále povinen organizovat a řídit a kontrolovat a hodnotit práci podřízených zaměstnanců, vytvářet příznivé pracovní podmínky, dbát o bezpečnost a ochranu

zdraví při práci, spravedlivě odměňovat práci zaměstnanců a pečovat o zvyšování odborné úrovně zaměstnanců

Zaměstnavatel (Z) = FO či PO

Zaměstnanec (z) = Od 15 let věku po ukončení základní školní docházky

Hlavní zásada pracovně právních vztahů = zákaz diskriminace!

VZNIK PRACOVNÍHO POMĚRU

- Vzniká téměř vždy pracovní smlouvou, jmenováním je možné pouze u vedoucích státních zaměstnanců
- Zaměstnance vybírá zaměstnavatel, smí požadovat pouze údaje a informace, které bezprostředně souvisí s pracovním poměrem.
- Před podpisem pracovní smlouva musí **Z** seznámit **z** s prac. podmínkami a povinnostmi a způsobem odměňování.

Pracovní smlouva = je vždy písemná, musí obsahovat 3 podstatné náležitosti

1. datum nástupu
2. místo výkonu práce
3. druh práce

Další náležitosti

- zkušební doba (max. 3 měsíce a navyšuje se o nemoc a překážky v práci)
- mzdové podmínky
- konkurenční doložka (dohoda max. na rok, nebudu provozovat po skončení prac. Poměru stejnou činnost pro sebe či někoho jiného)
- souhlas s vysíláním na pracovní cesty

POVINNOSTI V PRACOVNÍM POMĚRU

Zaměstnanec = Vykonávat práci osobně podle pracovní smlouvy, dodržovat pracovní řád, BOZP, pracovní dobu a pokyny zaměstnavatele.

Zaměstnavatel = Přidělovat práci podle prac. smlouvy, vytvářet vhodné prac. podmínky a řádně platit.

ZMĚNY PRACOVNÍHO POMĚRU

Jsou možné na základě písemné dohody mezi **Z** a **z**

Ze zákona je možné převedení na jinou práci:

Zaměstnavatel **je povinen převést** zaměstnance pokud:

- **z** ze zdravotních důvodů není způsobilý vykonávat dosavadní práci
- nemůže-li vykonávat dosavadní práci pro úraz či nemoc z povolání.
- těhotné a kojící matky do konce 9. Měsíce
- z rozhodnutí soudu, noční práce

Zaměstnavatel **může převést** pokud:

- **z** nespĺňuje předpoklady pro výkon sjednané práce nebo má **Z** důvod pro okamžité ukončení prac. poměru.
- bylo-li proti **z** zahájeno trestní řízení
- je-li to nutné k odvrácení mimořádných okolností či nehod
- nemůže-li vykonávat práci pro nepříznivé povětrnostní vlivy

Se souhlasem **z** zaměstnavatel **může**:

- vyslat **z** na pracovní cestu
- přeložit do jiného místa či k jinému **Z**

SKONČENÍ PRACOVNÍHO POMĚRU (PP)

1) DOHODA

- je dvoustranná – musí tam být podpis obou stran, je písemná, **PP** končí sjednaným dnem
- často je vhodné uvést důvody (organizační = 3 platy)

2) VÝPOVĚĎ

- je jednostranná – vždy písemná, doručena druhé straně (jinak je neplatná)
- výpovědní doba je 2 měsíční, začíná běžet od prvního dne kalend. Měsíce následujícího po doručení výpovědi

a) Výpověď ze strany zaměstnance

nemusí uvádět důvody, dodržet formu, dodržet datum a podpis

b) Výpověď ze strany zaměstnavatele

pouze s udáním důvodu, které musí přesně odpovídat zákoníku práce

- organizační důvody
- ruší-li se **Z** či jeho část nebo se stěhují
- nesmí-li **z** nadále vykonávat dosavadní práci pro prac. úraz či nemoc z povolání
- nesplňuje-li předpoklady pro výkon sjednané práce
- pro závažné porušení prac. povinností nebo jsou-li důvody pro okamžité ukončení **PP**

Zákaz výpovědi platí v ochranné době

- pracovní neschopnost,
- uvolnění pro výkon veřejných funkcí,
- v těhotenství
- na mateřské dovolené

3) OKAMŽITÉ UKONČENÍ PRACOVNÍHO POMĚRU.

a) Ze strany zaměstnavatele

zákon umožňuje pouze ze dvou důvodů

- poruší-li **z** předpisy zvláštním hrubým způsobem
 - byl-li **z** pravomocně odsouzen pro úmyslný trestní čin, nepodmíněně na dobu delší jeden rok nebo pro stejný čin spáchaný při plnění prac. povinností nejméně na 6 měsíců
- Nelze u těhotných a na mateřské dovolené .

b) Ze strany zaměstnance

- nezaplatí-li **Z** mzdu nebo její část do 15 dnů ode dne splatnosti
- nemůže-li **z** podle lék. Posudku nadále vykonávat dosavadní práci a **Z** neumožnil do 15 dnů přechod na jinou práci

4) UKONČENÍ VE ZKUŠEBNÍ DOBĚ

Lze z jakéhokoliv důvodu i bez důvodu, provádí se písemně, oznámení 3 dni předem

5) UKONČENÍ PP SJEDNANÉHO NA DOBU URČITOU

Lze ukončit předchozími způsoby, ale pokud **z** pokračuje i po uplynutí této doby ve vykonávání práce a vědomím **Z** - vzniká tím prac. **PP** na dobu neurčitou